

Aleksander Kilk
Eesti Mesinike Liit

Teie: 22.05.2015

Meie: Kuupäev digiallkirjas
nr 9.2-7/4899-1

Vastus pöördumisele

Austatud härra Kilk

Täna Teid kirja ja esitatud ettepanekute eest, millele alljärgnevalt vastame Teie poolt väljatoodud teemade järgi:

1. Mesilaste tervise ja elujõu säästmise ettepanekute vastused taimekaitsetöödel:

- Taimekaitsevahendite kasutamise statistikat puudutavas osas soovime märkida, et taimekaitsevahendite kasutamine põllumajandusmaal on viimastel aastatel olnud järkjärgulises langustrendis. Kui 2006. aastal kasutati põllumajandusmaal taimekaitsevahendeid 1,02 kg/ha, siis 2013. aastal kasutati ligi 18% vähem ehk 0,84 kg/ha. 2006-2009 aastate perioodi keskmisena kasutati Eestis 1,0 kg/ha. Seega on Eesti toimetanud põllumajandusmaal säästlikult aastaid. Samas kui Hollandis kasutati nelja aasta keskmisena taimekaitsevahendeid põllumajandusmaal 8,8 kg/ha, USA-s 2,2 kg/ha ning Hiinas 10,3 kg/ha.

Põllumajandusministeerium nõustub Eesti Mesinike Liidu seisukohaga osas, et integreeritud taimekaitse (edaspidi *ITK*) põhimõtete rakendamine on olulise tähtsusega taimekasvatuses. Eelnimetatud põhjusel on *ITK* põhimõtetele tähelepanu pööramine keskse tähendusega nii põllumajandusministri 28. veebruari 2013. a käskkirjaga kehtestatud taimekaitsevahendite säästva kasutamise tegevuskavas kui ka taimekaitsevahendi turustajale, professionaalsele kasutajale ja nõustajale kohustuslikul taimekaitsekoolitusel. Nii on eelnimetatud tegevuskava raames ellu viidud mitmeid *ITK* põhimõtteid edendavaid samme – välja on töötatud *ITK* kultuuripõhised juhendid, *ITK* rakendamise hindamise punktisüsteem, *ITK* põhimõtteid tutvustav infograafik ning täiustatud on veebipõhist nõustamiskeskonda I-Taimekaitse ja Maaülikool on läbiviinud mitmeid *ITK* põhimõtteid tutvustavaid põllupäevi.

- Põllumajandusministeerium soovib märkida, et Teie ettepanekut rakendatakse juba praegu. Juhul, kui isik rikub taimekaitsetöödel nõudeid, annab Põllumajandusamet rikkumisest teada PRIA-le, mille tulemusel isikul kas põllumajandustoetust vähendatakse või tehakse otsus nimetatud toetuse tagasi nõudmiseks.

- Veeseaduse alusel kehtestatud 09. aprilli 2003. a määruse nr 36 „Põlluraamatu vorm ja põlluraamatu pidamise kord“ kohaselt ei ole välistatud olukord, kus põllumajandusega tegelev isik kannab põlluraamatusse andmeid tööde teostamise päeval. Isikul on kohustus kanda eelnimetatud määruses nimetatud andmed hiljemalt 10 kalendripäeva jooksul arvates töö tegemisest või tööde lõpetamisest. Põllumajandusministeerium toetab algatusi, sh infotehnoloogilisi lahendusi, mis võimaldavad operatiivselt vajalike andmete märkimist põlluraamatusse.
- Taimekaitsevahendite kasutamise reeglid kehtivad kõikidele professionaalsetele taimekaitsevahendite kasutajatele, olenemata tegevusvaldkonnadest. Põllumajandusministeeriumile teadaoleva informatsiooni alusel saame öelda, et tänavu pöörab Põllumajandusamet senisest suuremat tähelepanu põllumajandusega mitte tegelevate ettevõtete kontrollimisele, kus taimekaitsevahendeid kasutatakse. Samuti soovime märkida, et Põllumajandusministeerium on välja kuulutanud hankekonkursi taimekaitsevahendi ohutu kasutamise juhendi välja töötamiseks mitte põllumajandusaladele.
- Juhime Teie tähelepanu asjaolule, et taimekaitsevahendi turustamise ja kasutamise nõuete rikkumise eest vastutus on sätestatud taimekaitseadusega. Samas Põllumajandusministeerium nõustub Eesti Mesinike Liidu seisukohaga, et taimekaitsevahendi kasutamise nõuete rikkumise eest ettenähtud vastutus vajab täiendavat analüüsi. Põllumajandusministeerium planeerib vastutust käsitlevad sätted kujundada ümber 2015. a sügisel algatava taimekaitseaduse muutmise käigus.
- Teie algatusel, luua kaitsefond, on meie arvates oluline roll mesindusorganisatsioonide ja taimekaitsevahendite maaletoojate ning hulгимүүгифirmade koostööl. Mis puudutab riigi poolset osamakset, siis põllumajanduse riigiabi suunistes on olemas fondide loomise võimalus, kuid see on seotud üksnes ilmastikust tulenevate kahjude hüvitamisega. Seega ei näe me praegu võimalust riigipoolseks osamakseks nimetatud kaitsefondi. Mesinikel on võimalus taotleda põllumajanduskindlustustoetust, mille kohaselt toetab riik osaliselt kindlustusmakse tasumist (toetuse info: <https://www.riigiteataja.ee/akt/129012015003>). Samuti soovime juhtida Teie tähelepanu asjaolule, et Eesti õiguses on kahju hüvitamine reguleeritud võlaõigusseaduse alusel, mistõttu puudub vajadus eraldiseisva regulatsiooni loomiseks. Samuti leiame, et konfliktsituatsioonide lahendamisele aitab kaasa ka mesindusorganisatsioonide initsiatiivil koostatav „Konfliktihaldamise juhend“, mida töötatakse välja koostöös põllumajandusorganisatsiooni ja Põllumajandusministeeriumi ning tema valitsemisala asutustega.
- Põllumajandusministeerium on teavitamiskohustust puudutavat teemat mesindusorganisatsioonidega arutanud ning põhimõtteliselt ideed toetanud. Planeerisime teavitamist puudutavas osas asjakohast muudatust põllumajandusministri 29.11.2011 määrusega nr 90 „Taimekaitsevahendi kasutamise ja hoiukoha täpsemad nõuded¹“, kuid eelnõu muudatuse analüüsi käigus selgus, et teavitamist puudutavas osas on muudatused vaja sätestada seaduse tasemel. Samuti soovime märkida, et Põllumajandusministeeriumi ja Põllumajandusameti ning mesindus- ja põllumajandustootjate organisatsioonide 4. märtsil 2015. aastal toimunud kohtumisel jõuti nimetatud teema käsitlemisel arusaamisele, et taimekaitsevahendi kasutaja ja mesinike vahelist teavitamiskohustust puudutaval sättel puudub tegelikkuses sisuline toime ja

funktsionaalne väärtus. Seega leiame, et antud küsimust tuleb veel täiendavalt analüüsida enne asjakohaste muudatuste tegemist.

Tulenevalt asjaolust, et loomakasvatushoonete, k.a. mesilasperede asukoha kättesaadavuse andmed on tänu infotehnoloogilisele lahendusele (nn PRIA kaardirakendus¹) taimekaitsevahendi kasutajale senisest täpsemalt ja mugavamalt kättesaadavamad, on põllumajandustootjatel valmidus põllumajandusloomade registrist mesiniku kontaktandmeid vaadata ning kasutada ka praegu, ootamata ära mesiniku poolset teavitust mesilasperede asukoha kohta. Nii on põllumajandustootjal võimalik kasutades kaardirakendust, enne taimekaitsetööde alustamist hõlpsasti välja selgitada oma põldude või muu suhte alusel vallatavate põldude raadiuses paiknevaid mesilaid. Eelviidatud kohtumisel 4. märtsil 2015. a EPKK esindaja kinnitas, et organisatsiooni liikmed teavad kaardirakenduse olemasolust ning kasutavad seda. Samas mõistame, et kaardirakenduse olemasolust ning selle kasutamise eelistest tuleb kindlasti põllumajandustootjaid senisest enam teavitada.

Juhul, kui mesinik ei ole oma kontaktandmeid soovinud avalikustada ja need ei ole taimekaitsevahendi kasutajale eelnimetatud veebikaardilt kättesaadavad (st mesiniku kontaktandmed on juurdepääsupiiranguga), siis mesinik täidab omapoolset teavituskohustust taimekaitsevahendi kasutaja suhtes põllumajandusministri 02. detsembri 2011. a määruse nr 90 „Taimkaitsevahendi kasutamise ja hoiukoha täpsemad nõuded¹” paragrahv 4 lõikes 7 ette nähtud viisil. Seega kokkuvõtlikult mesiniku ja taimekaitsetööde teostaja omavahelist teavitamist puudutavas osas Põllumajandusministeerium ei rutanud loobuma teavitamiskohustusest eelnimetatud põllumajandusministri määrmuses, vaid jäi kehtima *status quo* ehk jääb edasi kehtima üheksa aastat kehtinud norm.

- Mesiniku poolt mesila andmete uuendamine registreeritud mesilasperede arvu osas toimub kord aastas. Iga aasta 15. maiks tuleb teatada registrile mesilasperede arv 1. mai seisuga. Seoses uue mesindusprogrammi (2017-2019) tulekuga on hetkel ebaselge, mismoodi toimub edaspidine mesilasperede teavitamine. See selgub lähikuude jooksul.

2. Mesilashaiguste probleemidega seotud ettepanekute vastused:

- Mesilashaiguste tõrje eeskiri on ettevalmistamisel ja koostamisel. Kindlasti kaasame eeskirja koostamisel ka kogenud mesinikke. Eeskiri on mesinikele järgimiseks ja sisaldab mesilashaiguste ennetuse ja tõrje põhimõtteid, sealhulgas täpsustatud bioturvalisuse meetmeid. Tõrje-eeskirja olemasolu ei taga veel tõrjetegevuste riigipoolset rahastamist. Mesilashaiguste lisamine riigi poolt rahastatavalt tõrjutavate loomataudide loetellu on poliitiline otsus ja hetkel sellist otsust ei ole.

Mesilashaigustest Eestis andis piisavalt hea ülevaate 2012-2014 toimunud Euroopa Komisjoni poolt rahastatud mesilashaiguste uuringu projekt, mille raames tehti laboratoorsed analüüsid 8-le erinevale enamlevinud mesilashaigusele. Selle põhjal võib öelda, et näiteks varroatoosiga on nakatunud 80% mesilasperedest ja ameerika haudmemädanikku registreeriti kokku 31 korral. Projekti raames saadud andmed andsid ülevaate haiguste levimusest. Veterinaar- ja Toiduamet on neile uuringutele tuginedes seisukohal, et varroatoosi osas on olukord väga selge ja lähiaastatel seire uusi teadmisi ei anna. Ka muude mesilashaiguste osas riiklikult rahastatavaid mesilashaiguste seireid ei ole planeeritud, kuna selleks puuduvad rahalised vahendid ja mesilate puuduliku asukohainfo tõttu on tõrjemeetmete rakendamine kaheldava

¹ PRIA põllumassiivide ja loomakasvatushoonete veebikaart. – Arvutivõrgus: <https://kls.pria.ee/kaart/>

tulemuslikkusega. Veterinaar- ja Toiduameti eelarve on hetkel väga tugeva surve all üha laieneva sigade aafrika katku vastaste meetmete rakendamise tõttu. Mesinikel on haiguse kahtluse korral kohustus rakendada tõrjemeetmeid, sealhulgas võimalus diagnoosi kinnitamiseks viia proovid Veterinaar- ja Toidulaboratooriumi.

Riikliku tõrjeprogrammi rakendamine tähendab eelkõige, et loomapidajad järgivad tõrje-eeskirjas ettenähtud nõudeid ja järelevalveasutus kontrollib meetmete tõhusust läbi kliiniliste laboratoorsete uuringute. Mesilashaiguste seire ja tõrje riikliku programmi on mõtet koostada, kui sellega on võimalik jõuda kõigi või vähemalt enamuse mesinikeni. Kõik tegevused vajavad rahastamist ja olukorras, kus teame, et ametlikult teadaolevate mesilate arv on umbes kolmandik tegelikkusest, on raske midagi planeerida. Loomatauditõrje seaduse kohaselt on sektoril alati võimalus viia läbi vabatahtlik tauditõrjeprogramm, selle väljatöötamisel on initsiatiiv loomapidajal, põllumajandustootjate ühendusel või muul huvitatud isikul ja rakendamise kulud katab seda rakendav isik. Mesilaste tervise töögrupi kohtumisel on mesindusorganisatsioonide esindajad tõdenud, et mesilate kohta puuduliku informatsiooni alusel ei ole ka nemad valmis panustama vahendeid ameerika haudmemädaniku tõrjeprogrammi rakendamisse. Ootame täpsemat informatsiooni selle kohta, millised on mesindusorganisatsioonide ootused seoses tõrjeprogrammiga. Milliseid meetmeid peaks riik mesinike meelest mesilates rakendama?

- Koostöö mesindussektoriga mesilashaiguste seire osas annaks kindlasti kasu mõlemale poolele. Ootame EML ettepanekuid, kuidas ja millises vormis kogenud mesinikese kaasamine praktikas võiks toimuda. Praktilise koostöö võimaluste kokkuleppimiseks oleks asjakohane mesindusorganisatsioonide kohtumine Veterinaar- ja Toiduametiga.
- Euroopa Komisjoni poolt rahastatud mesilashaiguste uuringu projekti uuringute käigus selgus, et ameerika haudmemädanik esines just väikestes mesilates. Siiani on probleemiks mesilate registrisse kandmine ja seetõttu ei ole meil täit ülevaadet mesilate asukohast ja järelevalveasutus ei saa planeerida mesilashaiguste tõrje tegevusi. Nii näiteks muutub mõttetuks registreeritud mesilast ohtliku nakkushaiguse tõrjumine, kui naabruses mitteregistreeritud mesilast võib toimuda uuesti nakatumine. Ministeerium on registreerimise olulisust igal kohtumisel alati rõhutanud ja mesindusorganisatsioonid on olnud meiega selles osas nõus. Meie ühised jõupingutused on hakanud vilja kandma, 2015. a on registreerumine elavnenud, registris on juba üle 2600 mesila. Täname mesindusorganisatsiooni tehtud teavitustöö eest ja ootame jätkuvat aktiivset registreerimise kohustuse propageerimist.

Tõrje ja seire üldised kommentaarid on juba punktis 1.

- Laboratoorne võimekus on Eestis olemas. Veterinaar- ja Toidulaboratoorium on igati kaasaegsel tasemel ja võimeline diagnoosima euroopa ja ameerika haudmemädanikku, varroatoosi, noseematoosi, akarapidoosi ning amöbioosi. Viirushaiguste diagnoosimiseks kasutatakse neid laboratooriume, kus vastavaid analüüse tehakse. Selle korraldab Veterinaar- ja Toidulaboratoorium.

3. Mesilaspere toetus

Mesinduse ümarlual kokkulepitu alusel toimus mesilaspere toetuse töögrupi kohtumine 11. mail 2015. Arutlusel oli kaks põhiteemat, milleks olid toetuse eesmärgid ja toetuse nõuded/saajad. Töögrupis olid mesindusorganisatsioonidest esindatud Eesti Mesinike Liit ja Eesti Kutseliste Mesinike Ühing.

Peamiseks toetuse maksmise eesmärgiks peeti mesinduse konkurentsivõime parandamist (eeskujuks Soome ja Läti). Olulisteks eesmärkideks peeti ka mesinike talvesööda, talvekahjude ja ravimite kulude vähendamist, mee isevarustatuse tagamist, mee ekspordi potentsiaali, põllumajandusloomade registri efektiivsemat toimimist. Tänu toetusele saaksime parema ülevaate mesilate paiknemisest ja rakendada tauditõrjemeetmeid.

Toetuse saajate osas olid mesindusorganisatsioonid eriarvamusel. EML esindaja oli seisukohal, et toetust peaksid saama kõik mesinikud alates 5-6-st mesilasperest. EKMÜ esindaja arvas, et toetust peaksid saama ainult ettevõtjad alates 15-st mesilasperest. Ühisel seisukohal oldi mesilasperede põllumajandusloomade registrisse registreerimise suhtes, et toetust peaksid saama ainult registreeritud mesilaspered, kes täidavad iga-aastast mesilaspere teavitamise kohustust. Ühine arvamus oli ka järgmiste punktide osas: toetuse ühikumäär võiks olla 20 € mesilaspere kohta, alla 100 € toetust välja ei maksta. Mõlemad organisatsioonid pooldasid sügisest mesilasperede arvu seisu teavitamist (1. oktoobri seis 15. oktoobriks).

Oleme eelnevatel aastatel esitanud eelarve juurde lisataotluse, kuid tulemuseta. Mesilaspere toetust saab rakendada siis, kui eelarvest selleks vahendid eraldatakse.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Urmas Kruuse

Maaeluminister

Helena Vaher

625 6237 helena.vaher@agri.ee